

صاحبی، مدیری، محرری:

اسلامك نفعنه خادم مقالات
مع الت شكر قبول ونشر اولونور
يا زالك شخصيتي دكل، يا زالك اهيتي
نظردقه آلتير .
كلن يا زالك دن شاين قبول كورولنر:
تاريخ ميراميله درج ايديلير .

عدد: ۲۱

نسخه سی ۱۰ غروشد

محفصل

۱۳۳۸

علمی، ادبی، اجتماعی و شیعہ بیلک

شہری مجموعہ در

۱۳۴۰ رجینہ مخصوص نسخہ

ادارہ خانہ سی: آفسرایده
ملا کورانی محلہ سندہ مہتر
سوقا غندہ ۳ نومرولونخانہ

مرکز توزیعی:
باب عالی جادہ سندہ (اتحاد
تجارت) کتب خانہ سی

آبونہ بدلی:
سنہ لکی ۱۲۰ غروش
آلتی آلتی ۶۰
اوج آلتی ۳۰

جلد: ۲

مترجمات:

محفصل علمی: طبقات مجتہدین - اسکلیلی محمد عاطف - لسان فن و شہرہ طہیت - محمد عزت .
محفصل تاریخی و اجتماعی: حضرت فاطمہ ک جہازی و ذرکونی - طاہر المولوی . عبداللہ بن جحش - طاہر المولوی .
مولویک مناقبندن - فرہدون نافذ . بابیلک - احسان محوی . جنوبی ہندستان مسلمانلری ،
مولیلاہلر - سعدی .
محفصل ادبی: عبداللہ جودت بکک برتد کرہ سی و جوابی - طاہر المولوی . فضولی - سعود المولوی . دوشوندم -
عبدالعزیز محمدی . غزل - محی الدین رائف . غزل - محمد صادق . شعر و قادیں - فکری . ویران
معبدلر - غیبی . روحی . تہلہ ماقی ترجمہ سی - *

ایچون هر علمی ، هر فنی او کرمک و بیلیمک اصولی تعقیب اولوب دها نافع ، دها مشر اولان . تقدیمین واسلاف کرام مسلکی ، یعنی شعبات علومدن برنده اختصاص کسب ایتمک اصولک ترک اولمسی .

ثانیاً — مخازن علوم مثابه سند بولان آثار اسلافی ترک و اهل ایدمک متأخرین علمانک قصه و منلق عبارلی کتابلرینک مدارس پروغرامنده قبولی ایلله مقصدلری آکلامق ایچون شرح ، حاشیه حاشیه الحاشیه تدریس اولمق ، رق طرق تعالیم و تعلمده صعوبت کوسرلمسی .

ثالثاً — علوم آیه و الفاظ ، عبارات تحلیلاتیله لزومندن زیاده اضاعه اوقات ایدوب علوم عالیله و حقائق نافع ایلله یك آز اشتغال اولمسی و علومک صدورده دکل ، سطوره محافظه سینه چالیشلمسی .

رابعاً — متبیین علمیه معیشتجه دوچار مضایقه اولوب شرف علمیلرله غیر مناسب و موجب مذلت بر نوع معیشته سوق اولملری و بوسیلله ایلده اذکای طلبک مأموریت و منصب آرقسندن قوشه رق تبعات علمیه ایلله اشتغالدن محروم اولملری .

خامساً — ابن کمال ، ابوالسعود مرحوملر

ایلله بعضی ممانلرندن صکره ریاست و اداره علمیه یی احراز ایلله مقدرات علمیه یی تدویر ایدنلرک نااهل و مسلک جلیل علمیه روح افاضه ایدمسیله چک قابلیتندن محروم اولملری . ایشته اسباب معروضه و عوامل سائر نتایجی اولمق اوزره عثمانلر زمانده

الحفاظ علمی ترانده باشلادیغدن نه مجتهد مطلق مرتبه سند ، نه مجتهد مقید قابلیتند هیچ بر

کیمسه یتشمه مشدر . شو قدرکه عثمانلرک ایلک دورلردم ملا خسرو ، ابن کمال ، ابوالسعود

مرحوملرکی غوامض فقهیه و دقائق دینه به واقف یك چوق اجله علما یتشمشلا ایدم ارباب تخریج ،

اصحاب ترجیح ، ارباب تمیز درجه سند فقیهانک

یتشوب یتشمیدیکی مشکو کدر . تنظیمات دورندن اعتباراً قوانین حکومتک بشقه منبعلردن آلمسی و مقدرات امت اسلامییه حاکم اولانلرک افکار غریبه یه تمایل ایلله روابط دینه دن تباعدلری حکومتک مسلک جلیل علمیه اولان توجهاتنک انقطاعنه باعث اولمق مسلمک علمی مظهر اولدینی موقع بلندندن و رغبت عمومیه دن بوسبتون سقوط ایلدیکندن تحصیل علوم دینه به رغبت ایدنلر دها زیاده آزالدی . بونک نتیجه سی اولمق اوزره مع الاسف عصر اخیرده طیفه مقلدینک فوقه چک چک قابلیتند عالم دین ظهور ایتمه مشدر .

یوندنصکره مسلمک جلیل علمیه عطف اهمیت اولماز و نشر علومه فوق العاده اعتنا و اهتمام ایدلمز

ایسه (معاذ الله) کتب دینه دن مسائل دینه استخراج ایدمسیله چک قابلیتند عالم دین یتشمه یه .

چکندن قورقولمقده در . آتک ایچون اولیلای امور و علی العموم امت اسلامییه مسلمک جلیل علمینک

تعالی و ترقیسنه ، دیانت اسلامییه نک نشر و تعمیمنه کمالیه اعتنا و اهتمام ایتمه چک اولورلرسه عالم اسلام

کرک دیانت ، کرک سیاسی و کرک اجتماعاتک عظیم و یك مهلك مضرت و منهدمه دوچار اولمق

تهلککسندن قورقوله ماز .

اسکلیلی

محمد عاطف

لسان فن و شرعده

طبیعت

ایچنده نفس ایتدیگمز ، باشلادیغمز شو فضای فانتاهی ده یدقدرتدن چقمه نه قدر اشیا

و مکونات و ارسه بونلرک هیئت مجموعه سینه طبیعت (Nature) نامی ویریلیر

بومعناده طبیعت مفهومی کائنات و موجودات

ماده، دها آچیقجه بر تعمیر ایله سما و اجرام، ارض و جوایات، عناصر و اجسام، حیوانات و نباتات، حاصلی حواس خمس ایله ادراک ایدیله بیلن اشیا دیمک اولور. حتی انسان بیله حیوانیتی اعتباریله بوعالمده داخلدر.

عالم طبیعت، محنة عالم، ساحه کائنات، عالم وقوع، عالم صورت، عالم کثرت کبی الفضاظ مزینده حمله طبیعت معناسه در.

برقطة نظردن طبیعت کله سنه بوماهیاتی مدرك اولقله برابر بعض قوانینه تابع بولان قدرت زنده، قوه فاعله معناسی ده وریلیر. علی الا کثر دها ایلری کیدیلرک طبیعت بوعالمده حاکم اولان قدرت کلیه فاطره دره منور. نته کیم طبیعت بویله یامش..... کبی

جمله لردن قدرت فاطره، جناب باری مقصود اولق کرکدر. . . عالم طبیعتده هر موجود بحجم برلفظ معنیدار اولدینی کبی ابعاد نامحدودی سطور حادثات دهر اولان اوساحه قسحت آبادیه کل یوم اسباب و مؤثرات مختلفه تاثیریه تحدث و ظهور ایدن

حوادث عجیبه و خوارق انسانی هر لحظه همیق بر تأمل و تفکره مجبور ایله جک اشکال و ماهیتده در. بوعتبار ایله کتاب کائنات و سطوریتک بر نظر غیر تبیین ایله تدقیق و مطالعه سی متفکرین ایچون بروظیفه در. بوتبعده انسانلر ایچون ذوق و نشو و لر و روحانی انجذابلرله برابر منافع کثیره واردر.

برآرده بیورلمشدرکه قدرت حق تمیل ایدن آثار و موجوداتی تدقیق و تفکر کبی بر عبادت اوله ماز. (قل انظروا ماذا فی السموات و الارض . . .) آیت جلیله ستک مؤداسی ده ساحه کائناتده شایان فکر و تماشا نلر بولندیقی مخطر در.

فی الحقیقه انسان بر کره اطرافه عطف نظر دقت ایله عیون حیرته چاربان بونجه بدایع خرد فرسا و خوارق لاتحصادن وله و خیره دوچار

اولور. کره زمینده تجلی نما اولان مناظر لطیفه بی سیر و تماشادن موکره نظارینی سماواته توجه ایله سی لایعد و لایحصى عوالم بی پایانک انتظام حرکت و آهنگ فلکیستی کوزور. نهایتی یوق برفسحت آباد ایچنده هر بری برر عالم اولان نجومک و هر بری برر عالمردن متشکل اولان روجک نصل بر انتظام ایله حرکت ایلدیکنی مشاهده ایلر.

بوعالمده کوزلریمزه چاربان اشیا و وقایع، تنوع و تجدد قطة نظردن احاطه و تفهیمی متعسر برزسر فطرت کبی ظن اولتور. فقط انسان بر کره فروعدن اصله تحلیل و تتبع ایدرک هر شئی، هر وقعه بی مطالعه ابتدیی کبی آکلاشلمسی دشوار اولان تنوع اشیا و تجدد وقایعک کنه و حقیقته واقف اولور. عالم وقوعده متمثل اولان اشیا تک جمله سی ماده و قوتدن عبارت اولوب وقایع کونییه و فلکییه ده او اشیا تک تجلیات طبیعیه سندن باشقه برشی دکدر. بناء علی ذلک هر شئی، هر وقعه عناصر اصلیه سنه تحلیل اولندقدن ماده و قوته متجر اولور.

ماده تک عنصر اصلیی (ذره) در ذره ندر؟ غیر قابل انقسام و ابعاددن منز برشیدر. دیمک که ذره قوتدن عبارتدر. احوالده ذرات دن متشکل اولان ماده حتی قوتدن باشقه برشی اولماز. خلاصه عالم صورتده قوتدن باشقه برشی یوقدر.

قوت ندر؟ تأثیری محسوس بر هیچلکدن عبارتدر. بوتون اشیا و وقایع کونییه و فلکییه قوتک تجلیات و تمثلات مشوعه و متجدده سی دیمک اولور. انسان تدقیقات و تفکراتیله بو حقایقه و اصل اولدقدن عالم کثرته تمثل نما اولان اشیا و وقوعاتدن بهت و حیره دوچار اولماز بلکه صانع حقیقینک هیچدن هر شئی وجوده کتیره یلدیکنی ادراک ایله ماهیت اشیا بی و هر شیده متجلی اولان اسباب خلقت و حقیقی آکلار.

ایشته لسان قنده نحری حقیقت دینلن شیدن مقصودده بودر. بیوکلر قدر چوجقلرده تماشاى طبیعتدن ذوقاب و مستفید اولورلر. یوکونکی بداغوریده چوجقلرک تربیه ذوقیه سیچون توصیه اولتان الک ای طریقده بودر. بعض اوروپالیرلر اقطار عالمه سیاحتلری، هوای جولانلر، آب وهالایا طاغری کی سایه طوغری یوکشلن جبال عظیمه نك شواهنه صعودلر هب کتاب طبیعتی تنجیع ذوقیه حیات بهاسنه اختیار اولتان فدا کارلقلردندر.

* *

فلسفه موضوعده طبیعت، کائنات و مکنوناتی اداره ایدن وجود باری معنسانده در. فلسفه مجردده ایسه بالجمله حادثاتک یکانه منبع و مصدری اولمق اوزره قبول ایدیلن عمومی بر قوه مجرد دیمکدر. حکمدان اسپینوزا (طبیعت فاعله) ترکیبیه جناب حق و (طبیعت متفعله) قیدیه مکنوناتی قصد ایتمکده در.

مشاهیر طبیعتدن بوفون دیورکه : طبیعت خالق تعالی حضرتلری طر قندن اشیانک وجود بولسی و اشخاصک توالی ایله منی ایچون تأسیس بیوزلمش اولان منظومه قوانیندر. طبیعت برشی دکلدرد، چونکه بوحالده اوشی، هرشی اولورایدی. طبیعت بر شخصده دکلدرد، زیرا بو شخص حاشا (الله) اولمق لازم کلیر ایدی. فقط طبیعت عظیم برزنده قوتی کی تصور اوله بیلیر که قدرت فاطره نك تجلیانندن عبارت اوله رق هرشی احاطه و تحریک ایدر. اونک امریه اجرای تأثیره باشلادیگی کی الآن ودائمه ینه اونک موافقت و رضاسیله مؤثر اولور. ایشته بوقوت، قدرت الهیه نك تجلی ایدن بر جزئیدر. مصنوعاتی آثار جامددن باشقه برشی اولمایان صنعت بشردن یسبوتون فرقلی اولان

طبیعت، بالذات قدرت فاطره نك ایدی الحیات بر اثری، دائماً فعال بر خادمی در که هرشی قوللانمیه بی بیلیر و دائماً افقای سرمایه ایتمکسزین چالیشیر. زمان و مکان، ماده طبیعتک وسائط اجراییه سی، کائناتده موضوعی، حرکت ایله حیاتده هدف و غایه سیدرلر.

عالم طبیعتده حادثات دائمه و شئون متوالیه تکنون و جریان ایدر. بو حادثات و شئونک وقوع و جریان طبايع اشیا دن منبعث مناسبات ضروریه تحتده در که بومناسبات ضروریه لسان قنده (قوانین طبیعیه) نامی ویریلیر.

عالم طبیعت قوانین طبیعیه نك تحت تأثیرنده اوله رق دوام و تکامل ایدر و بوعالده الک کوچوک ذریه وارنجه قدر جمله موجودات او قوانینه بالضروره انقیاد ایلر. هر موجود قوانین طبیعیه تحتده ماخلق لئی اولان غایه یه طوغری مائل و متحرکدر. فقط قوانین طبیعیه نك جریانی، موجوداتک بوقانونلره اتباعی جبری و کرهیدر. نته کیم یوکسک بریردن بر اقیلان بر جسم قیل مرکز ارضه طوغری سقوط ایدر. بو بر امر ضروری و کرهیدر و کره ارضک هریرنده بویله در. هیچ بر جسم قانون مذکورک تأثیر و نفوذندن قورتلله ماز. نسخه کبرای کائنات اولان انسانده قوانین طبیعیه بوضرورت انقیادده مشترکدر. آنجق عالم طبیعتده ظهور ایدن شئون و حادثاتک وقوعندن، قوانین طبیعیه نك صورت جریانندن، تکمیل موجوداتک سلسله کائناتده بر غایه یه طوغری حرکتلرندن، بوعایه نك ماهیتندن، حاصلی صور کائناتده آن بان وجوده کلان تکاملاتدن، عالم طبیعت کاملاً بی خبر، کلیاً غافلدر. حتی بونک ایچوندر که طبیعت کور بر قوتدر دینور. حالبوکه انسان بوجریانلرک، بواحوال و حرکات

محفل تاریخی و اجتماعی

حضرت فاطمه نك جهازی و دو کونی

[بر دو کون مناسبتله]

انقلابی متعاقب ثروت و زلفاهك رجال دولتن
بعض افراد ملتہ انتقال ایلہ مشء هله محاربه دن بری
اورته حاللی مأمورینك ضرورت مفرطه درك سته
دوشمنش اولماسی طولایسیله چوقدندر استانبولده
مطمن بر جمعیت کوروله مه مشدی.

بو مناسبتله اولمالی که تجار دن راشد اغانك کچن
آی ایچنده یابدینی دبدهلی بر دو کون؛ بر قاج کون
ایچین خلقك و مطبوعاتك سرمایه مقالی اولدی .
حال بو که عثمانلی پای تحبیلہ بلاد معموره سی ؛
حتی ممالك اسلامیه نك همان ده هپی ؛ بونك کی
دکل ، کونلرجه و هفتہ لرحه سورمش ، انتظام
و احتشامیلہ مملکتی بلده طرب حاله کتیرمش
دو کونلری نك اعلا خاطر لایه بیلیر .

فرق کون ، فرق کیجه دوام ایشدیکی
ما صالریغزه بیلہ کچن او اکی وشاهانه دو کونلر
تخطر ایدیلنجه راشد اغانك کی بجنه بیلہ ده کمزکن
- جکر یا یقینلی تأثیریلہ اولمالی که - اوکا ذا ترا بجه
یازی یازیلدی نه یسه جناب حق ؛ طرفین حقده
متین بو یوزسون .

بو مناسبتله بن ده پیغمبر کریمه سنك دو کونی
حکایه ایتك و بالوسیلہ بر قاج سوز سولله نك
ایسته دم .

اهلنك معلومیدر که : فاطمة الزهرا رضی الله
عنها حضرت تلی ؛ (زینب) (رقیه) (ام کلثوم)
اسملى کرائم نبویه نك الك کوچوکی وذات اقدس
نبوتك الك سه وکیلینی ایدی .

بونلر دن برنجیسی (ابوالعاص بن الربیع) ،
ایکنجی و اوچونجیسی بر برنجی متعاقب (عثمان بن

عمومیه نك جمله سته واقفدر . صحنه طبیعتده تجدد و یا
تکرر ایدن حادثات ، واجه سنده یالکز سیرجی
قالماز ، دلالت عقلیه سی ایلہ او جاذبه لرك ، شئون
طبیعیه نك علل و اسبابی تحری و تدقیق صور تبیلہ
قوانین طبیعیه نی کشف و تدوین ایلر . ایشه بی بشرک
طبیعتہ قارشی امتیازی ، عز و شرفی بو نقطه دن
باشلار .

ساحه طبیعتده تگون و تجلی ایدن شئون
و حادثات طبیعیه نی تحصیل و بونلرہ متفرع احکام
و قوانینی جمع و تدوین ایلہ مشغول اولان علومه
علوم طبیعیه نامی و بریلیر . عالم طبیعتك ماضیسندن ،
سوابق احوالندن بزم معلومات و یرن علمده
تاریخ طبیعی دینور که علوم مذکورہ نك بر جزئیدر .
لسان شرع شریفده ارض و سموات ، طبیعت
مترادفدر . حادثات دائمیه صحنه و محل ظهور
اولسندن طولانی (عالم شهادت) دینور که (عالم غیب)
مقابلیدر . لسان قرآنده قوانین طبیعیه (عاده الله)
معناسنه (سنة الله) دنیلمشدر . ته کیم « سنة الله
التي قد خلت من قبل وان تجد لسنة الله تبديلاً »
آیت جلیله سی : « ایشه بو » بر دوام اولان سنت
الهم در . بو عادات جلیله ده اصلاً تبدل و تغیر
کورده میه جکسك « كذلك قرآنك دیگر بر یرنده
« فلن تجد لسنة الله تبديلاً ولن تجد لسنة الله تحويلاً »
بیؤرلشدر که : « سنت الهميه ده قطعاً تبدل و تحول
و تبدیل و تحویل کورده میه جکسك » دتکدر .
بو صوک آیت کریمه هم عقیده اهل سلامده کی
سلامت و صافیتك ، هم ده قرآنده کی ادای بدیع
و معجزك بر نمونه سی اولمقله برابر قوانین طبیعیه نك ده
ماهیتنی میندر .

بيك برديرك ، شباط ۱۳۳۸ محمد عزت